

7.

Referências Bibliográficas

7.1.

Bíblias, Gramáticas e Manuais

ARCHER Jr., G. L., *A Survey of Old Testament Introduction*. Chicago: Moody, 1994.

BARTHÉLEMY, D., *Critique Textuelle de L'Ancien Testament*. Fribourg Suisse-Göttingen: Éditions Universitaires, 1992.

BIBLIA HEBRAICA STUTTGARTENSIA. K. Elliger, W. Rudolph (ed.), Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1997.

BIBLIA HEBRAICA QUINTA EDITIONE. A. Gelston (ed.), Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 2010.

BROWN, R. E., FITZMAYES, J. A., MURPHY, R. E., *Comentario Biblico San Jerónimo*. Madri, 1971.

COMLEY, A. E., *Gesenius's Hebrew Grammar as Edited and Enlarged by the Late E. Kautzch*. Oxford, 1990.

FRANCISCO, E., *Manual da Bíblia Hebraica*. São Paulo: Vida Nova, 2005.

JOÜON, P., MURAOKA, T., *A Grammar of Biblical Hebrew*. SubBi, 14, n.1-2, Roma: Editrice pontificio Istituto Biblico, 2003.

SIMIAN-YOFRE, H., *Metodologia do Antigo Testamento*. São Paulo: Loyola, 2000.

ZENGER, E., *Introdução ao Antigo Testamento*. São Paulo: Loyola, 2003.

7.2.

Dicionários

ALONSO SCHÖKEL, L., *Dicionário Bíblico Hebraico-Português*. São Paulo: Paulus, 1977.

BARRIOCANAL, J. L., *Diccionario del Profetismo Bíblico*. Burgos: Monte Carmelo, 2008.

- GÓMEZ, J. L. B., “Sión-Jerusalén”, p. 696-709.

- LIMA, M. L. C., “Escatologia”, p. 260-264.

- VELA, A. L., “Apocalíptica, La”, p. 71-83.

BOTTERWECK, G. J., RINGGREN, H. (ed.), *Theological Dictionary of the Old Testament*. William B. Eerdmans Publishing Co., 1975-2004.

- BARTELMUS, R., “שָׁמַיִם”, *TDOT*, vol.15, 2006, p. 204-236.

- BOTTERWECK, G. J., “יָדָע”, *TDOT*, vol. 5, 1986, p. 448-481.

- _____, “גִּזָּי”, *TDOT*, vol. 2, 1975, p. 426-432.

- CLEMENTS, R. E., “יָרַח”, *TDOT*, vol. 6, 1990, p. 355-361.

- _____, “כּוֹכַב”, *TDOT*, vol. 7, 1995, p. 40-42.

- FABRY, H. J., “נִגְהָה”, *TDOT*, vol. 9, 1998, p. 186-187.

- FREEDMAN, N., “יְהוָה”, *TDOT*, vol. 5, p. 500.

- FUHS, H. F., “עֲבָרָה”, *TDOT*, vol. 10, 1999, p. 408-424.

- GÖRG, W., “שָׁכַן”, *TDOT*, vol. 14, 2004, p. 691-704.

- GRAUPNER, A., “שָׁאָג”, *TDOT*, vol. 14, 2004, p. 232-236.

- KORNFELD, W., “קָדַשׁ”, *TDOT*, vol. 12, 2003, p. 521-545.

- LIPINSKI, S., “עָם”, *TDOT*, vol. 11, 2001, p. 163-177.

- _____, “נָתַן”, *TDOT*, vol. 10, 1999, p. 90-107.

- _____, “שָׁמַשׁ”, *TDOT*, vol. 15, p. 305-314.

- OTTO, M., “צִיּוֹן”, *TDOT*, vol. 12, 2003, p. 333-364.

- OTTOSSON, M., “הָיָה”, *TDOT*, vol. 3, 1978, p. 369-381.

- SCHMOLDT, H., “קָדַר”, *TDOT*, vol. 12, 2003, p. 518-520.

- _____, “רָעַשׁ”, *TDOT*, vol.13, 2004, p. 589-592.

- SNIJDERS, L. A., “זָרָה”, *TDOT*, vol. 4, 1980, p. 52-57.

- TALMON, S., “הָרָה”, *TDOT*, vol. 3, p. 1978, p. 427-446.

- TSEVAT, R., “ירושלם”, *TDOT*, vol. 6, 1990, p. 347-354.
- ZOBEL, H., “מַעוֹז”, *TDOT*, vol. 8, 1997, p. 441-448.
- _____, “יהודה”, *TDOT*, vol. 5, 1986, p. 482-499.
- _____, “ישׂרָאֵל”, *TDOT*, vol. 6, 1990, p. 397-419.

HARRIS, R. L., ARCHER, Jr., WALTKE, B. K. (ed.), *Dicionário Internacional de Teologia do Antigo Testamento*. São Paulo: Vida Nova, 1998.

- CHARLES, F., “אֶסֶף”, *DITAT*, p. 138-141.
- COHEN, G. G., “שָׂאֵג”, *DITAT*, p. 1499-1500.
- COPPES, L. J., “קֶדֶר”, *DITAT*, p. 1319-1320.
- HAMILTON, V. P., “הֶיָה”, *DITAT*, p. 351-352.
- HARRIS, R. L., “נִתֵּן”, *DITAT*, p. 1017-1018.
- _____, avar “עֶבֶר”, *DITAT*, p. 1069.
- KAISER, W., “לֹעַ”, *DITAT*, p. 782-783.
- LEWIS, J. P., “יָדַע”, *DITAT*, p. 597-600.
- _____, “שָׁכַן”, *DITAT*, p. 1561-1564.
- WHITE, W., “רָעַשׁ”, *DITAT*, p. 2195-2196.

JENNI, E., WESTERMANN, C. (ed.), *Diccionario Teologico Manual del Antiguo Testamento*. vol. 1-2, Madri: Crisandad, 1978/1985.

- SCHMID, H. H., “éres”, *DTMAT*, p. 343-354.
- SAUER, G., “kol”, *DTMAT*, p. 1134-1137.
- GERLEMAN, “yiśrāʿēl”, *DTMAT*, p. 1073-1078.
- JENNI, E., “yôm”, *DTMAT*, p. 975-1000.
- _____, “yhwh”, *DTMAT*, p. 967-975.
- SCHOTTROFF, W., “yadʿa”, *DTMAT*, p. 942-967.
- GERSTENBERGER, E., “hāsah”, *DTMAT*, p. 861-864.
- GÜNTHER, K., “ʿani”, *DTMAT*, p. 327-333.
- MARTIN-ACHARD, “zār”, *DTMAT*, p. 728-730.
- STOLZ, F., “šiyyôn”, *DTMAT*, p. 684-694.

_____, *Theologisches Handwörterbuch zum Alten Testament*. vol. II, Regensburg: Theologischer Verlag Zürich, 1976.

- HULST, A. R., “šakan”, *THAT*, p. 904-909.
- _____, “ʿam”, *THAT*, p. 290-325.
- SOGGIN, J. A., “šammayim”, *THAT*, p. 965-970.
- MÜLLER, H. P., “kaḏaś”, *THAT*, p. 589-609.
- STOLZ, F., “šiyyôn”, *THAT*, p. 543-551.
- STÄHLI, H. P., “ʿabar”, *THAT*, p. 200-204.

MACKENZIE, J. L., *Dicionário Bíblico*. São Paulo: Paulinas, 1984.

- “Unção, Ungir”, p. 953.
- “Jerusalém”, p. 473-479.
- “Arca da Aliança”, p. 69-70.
- “Templo”, p. 912-918.
- “Tenda”, p. 918-920.
- “Davi”, p. 215-220.
- “Joel”, p. 500.
- “Senaqueribe”, p. 861-862.
- “Pérsia”, p. 724-727.

7.3.

Concordâncias e Léxicos

BROWN, F., DRIVER, S., BRIGGS, c. (ed.), *The Brown-Driver-Briggs Hebrew and English Lexicon*. New York: Hendrickson, 1999.

EVEN-SHOSHAN, A., *A New Concordance of the Bible*. Jerusalem: Kiryat Sefer Publishing House Ltda, 1997.

7.4.

Documentos Eclesiásticos

CONCÍLIO VATICANO II, *Constituição Dogmática Dei Verbum, sobre a Revelação Divina*. Roma, 1965, (EB. p. 669-708).

BENTO XVI, *Verbum Domini, Exortação Apostólica Pós-Sinodal*. São Paulo: Paulinas, 2010.

PONTIFÍCIA COMISSÃO BÍBLICA, *A Interpretação da Bíblia na Igreja*. São Paulo: Paulinas, 2004.

7.5.

Artigos e Revistas

ANDERSON, B. W., “Introduction: Mythopoeic and Theological Dimensions of Biblical Creation Faith”. In: *Creation in the Old Testament, Issues in Religion and Theology*. Vol. 6, Philadelphia: Fortress, 1984.

ANDERSON, A. F., GORGULHO, G., “Joel”. In: *Comentário Bíblico Internacional, comentário católico y ecuménico para o século XXI*. Navarra: Verbo Divino, 1999, p. 1024-1030.

AUVRAY, P., LÉON-DUFOUR, X., “Dia do Senhor”. In: *VTB*, p. 230-232.

BALOGH, C., “He Filled Zion with Justice and Righteousness”. In: *Biblica*, 89/4 (2008), p. 477-504.

COLLINS, J. J., “Apocalyptic Literature”. In: R. A. KRAFT, G. W. NICKELSBURG (eds.), *Early Judaism and its modern interpreters*, 1986, p. 346.

ELOY E SILVA, L. H., “O sentido teológico do Texto Bíblico: releitura e horizontes da intervenção de Bento XVI durante o Sínodo sobre a Palavra na Vida e na Missão da Igreja”. In: *Horizonte Teológico*, 10/18 (2010), p. 9-27.

FERNANDES, L. A., “O yôm YHWH, expressão e temática no *corpus* dos Doze Profetas (2a. parte)”. In: *Atualidade Teológica*, 29 (2008), p. 335-360.

_____, “O yôm YHWH, expressão e temática no *corpus* dos Doze Profetas (2a. parte)”. In: *Atualidade Teológica*, 30 (2008), p. 201-221.

FOWLER, H. T., “The Chronological Position of Joel among the Prophets”. In: *Journal of Biblical Literature*, 16 1/2 (1897), p. 146-154.

GANZEL, T., “The Defilement and Desecration of the Temple in Ezekiel. In: *Biblica*, 89/4 (2008), p. 369-379.

- GARRETT, D. A., “The Structure of Joel”. In: *JETS*, 28/3 (1985), p. 289-297.
- HANSON, P. D., “Apocalíptica no Antigo Testamento: um reexame”. In: *Apocalipsismo: coletânea de ensaios*. São Leopoldo: Sinodal, 1983.
- LEVENSON, J. D., “Zion Traditions”. In: D. N. Freedman (org.), *Anchor Yale Bible Dictionary*. vol. 5, Yale Press, 2009, p. 1099-1102.
- LIMA, M. L. C., “Doze Profetas ou Livro dos Doze?”. In: *Atualidade Teológica*, 26 (2007), p. 194-216.
- RENDTORFF, R., “Alas for Day! The ‘Day of the Lord’ in the Book the Twelve”. In: T. LINAFFELT, T. K. BEAL, *God in the Fray, A Tribute to Walter Bruggemann*. Minneapolis, 1998, p. 186-197.
- ROBERTS, J. J. M., “Zion”. In: *The Interpreter’s Bible Dictionary*. Supplementary vol., Nashville: Abingdon, 1976, p. 985-987.
- _____, The Davidic Origin of the Zion Tradition. In: *JBL*, 92 (1973), p. 329-344.
- SCHWANTES, M., “Elementos de um projeto econômico e político do messianismo de Judá, Gênesis 49, 8-12: uma antiga voz judaíta interpretada no contexto da História da Ascensão de Davi ao Poder (1Samuel 16 até 2Samuel 5)”. In: *Revista de Interpretação Bíblica*. Petrópolis: Vozes, 48/1 (2004), p. 25-33.
- SCHEREINER, J., “Formas y Géneros Literários em el AT”. In: *Introducción a los Métodos de la Exégesis Bíblica*. Barcelona: Editorial Herder, 1974, p. 276.280-281.
- STEPHENSON, F. R., “The Date of the Book of Joel”. In: *Vetus Testamentum*, 19/2 (1969), p. 224-229.
- WENDLAND, E., “Dramatic Rhetoric, Metaphoric imagery, and Discourse Structure in Joel”. In: *Journal for Semitics*, 18/1 (2009), p. 205-239.
- ZABATIERO, J. T., “Jerusalém na Tradição Isaiânica”. In: *Estudos Bíblicos*, 36 (1996), p. 24-26.

7.6.

Obras

ABREGO DE LACY, J. M., *Os Livros Proféticos*. 2. ed., São Paulo: Ave-Maria, 1998, p. 239-243.

ÁVILA, E. M. C., *A imagem de Deus em Sf 3,14-17 na Mensagem do Livro de Sofonias*. Rio de Janeiro: Puc-Rio, (dissertação de mestrado), 2008, p 82-89.

ALLEN, L. C., *The Books of Joel, Obadiah, Jonah and Micah: The New International Commentary on the Old Testament series*. Eerdmans: Publishing Co., 1976.

ALONSO SCHÖKEL, L., SICRE DIAZ, J.L., *Profetas*. vol. 2, São Paulo: Paulinas, 1991.

AHLSTRÖM, G. W., *Joel and the Temple Cult of Jerusalem*. Leiden: VTS, 1971.

BARTON, J., *Joel and Obadiah, a Commentary*. Louisville: Westminster John Knox Press, 2001.

BARSTAD, H. M., *The religious polemics of Amos, studies in the preaching of Am 2, 7b-8; 4,1-13; 5,1-27; 6, 4-7; 8,14*. Leiden, Brill Archive, 1984.

BATTO, B. F., ROBERTS, K. L. (ed.), *David an Zion, biblical studies in honor of J. J. M. Roberts*. Eusenbrauns, 2004.

BERGANT, D., KARRIS, R. J., *Comentário Bíblico*. São Paulo: Loyola, 2001.

BERNINI, G., *Sofonia, Gioele, Abdias, Giona*. Roma: Paoline, 1983.

BOMAN, T., *Hebrew Thought Compared with Greek*. London: SCM, 1960.

CARSON, J. T., *The New Bible Commentary Revised*. London: Inter-varsity Press, 1970.

CAZELLES, H., *História Política de Israel, desde as origens até Alexandre Magno*. São Paulo: Paulus, 1986.

CLEMENTS, R. E., *Isaiah and the Deliverance of Jerusalem, a Study in the Interpretation of Prophecy in the Old Testament*. Sheffield: JSOTsup 13, 1980.

CLIFFORD, R. J., *The Cosmic Mountain in Canaan and the Old Testament*. Harvard Semitic Monographs, vol. 4, Cambridge: Mass, 1972.

- COGGINS, R. J., *Joel and Amos*. Sheffield: New Century Bible, 2000.
- _____, PHILLIPS, A., KNIBB, M. (eds.), *Israel's Prophetic Tradition, Essays in Honour of Peter R. Ackroyd*. New York: Cambridge University Press, 2008.
- CRAIGIE, P. C., *Twelve Prophets: Hosea, Joel, Amos, Obadiah, and Jonah*. Edinburgh: the Saint Andrew Press, 1984.
- CRENSHAW, J. L., *Joel*. New York: The Anchor Bible-Doubleday, 1995, p. 100.
- DONNER, H., *História de Israel e dos Povos Vizinhos*. vol. 2, São Paulo: Sinodal, 2000.
- FERNANDES, L. A., *O yôm YHWH em Jl 2,1-11, um estudo temático em Joel e o seu influxo no Dodekapropheton*. Roma: PUG-Roma, (Tese de Doutorado), 2008.
- _____, *Jonas*. São Paulo: Paulinas, 2010.
- KAPELRUD, A. S., *Joel Studies*. Uppsala Universitets Arsskrift, 1948.
- KOCH, K., *The Prophets, The Assyrian Period*. Philadelphia: Fortress Press, 1982, p. 159-161.
- KODELL, J., *Lamentations, Haggai, Zechariah, Malachi, Obadiah, Joel, Second Zechariah, Baruch*. Wilmington, DE: Michael Glazier, 1982.
- LIMA, M. L. C., *Salvação entre juízo, conversão e graça, A perspectiva escatológica de Os 14,2-9*. Roma: Editrice Pontificia Università Gregoriana, 1998.
- MCCOMISKEY, T. E., *The Minor Prophets, an exegetical and expository commentary*. vol.1, Michigan: Baker Academic, 2006.
- MONDINI, U., *Introduction to the Minor Prophets I, Hosea-Joel-Amos-Obadiah*. Roma: Pro Deo University Press, 2000, p. 46-78.
- NOGALSKI, J. D., *Literary Precursors to Book of the Twelve*. Berlin, 1993.
- _____, *Redactional Process in the Book of the Twelve*. Berlin, 1993.
- OLLENBURGER, B. C., *Zion the City of the Great King, A Theological Symbol of the Jerusalem Cult*. Sheffield: Academic Press, 1987.
- PARMENTIER, E., *A Escritura Viva*. São Paulo: Loyola, 2006.

PETERSEN, D. L., *Haggai and Zechariah 1-8, A Commentary*. Westminster John Knox Press, 1984.

PRINSLOO, W. S., *The Theology of the Book of Joel*. New York: Walter de Gruyter, 1985.

RENDTORFF, R., *The Canonical Hebrew Bible, A Theology of the Old Testament*. Leiden: Deo Publishing, 2005.

RÖMER, T., *A chamada História Deuteronomista*. Petrópolis: Vozes, 2008.

RUDOLPH, W., *Joel – Amos – Obadia – Jona*. KAT 13/2, Gütersloh: Gerd Mohn, 1971.

SAILHAMMER, J. H., *Introduction to Old Testament Theology, a Canonical Approach*. New York: Zondervan, 1995.

SCANDROGLIO, M., *Gioele e Amos in Dialogo: Inserzioni redazionali di collegamento e aperture interpretative*. Roma: G&BP, 2011.

SCHMIDT, W. H., *A fé do Antigo Testamento*. São Leopoldo: Sinodal, 2004.

SCHULTZ, R. L., *The Search for Quotation, Verbal Parallels in the Prophets*. England: Sheffield Academic Press, 1999.

SIMIAN-YOFRE, H., *Amos*. Milano: Paoline, 2002.

SIMKINS, R., *Yahweh's Activity in History and Nature in the Book of Joel*. Ancient Near Eastern Texts and Studies, vol. 10, Lewiston: The Edwin Mellen Press, 1991.

SILVA, C. M. D., *Aquele que Manda a Chuva sobre a Terra*. São Paulo: Loyola, 2006.

SMITH, J. M. P., WARD, W.H., BEWER, J.A., *A Critical and Exegetical Commentary on Micah, Zephaniah, Nahum, Habakkuk, Obadiah and Joel*. New York: T&T Clark, 1985.

SOUZA, M. L. S., *O Livro de Miquéias no conjunto dos Doze Profetas, Estudo Intertextual entre Mq 7,8-20 e os Chamados Pequenos Profetas*. Rio de Janeiro: Puc-Rio, (Tese de Doutorado), 2006, p. 226-233.

STEAD, M. R., RAINE, J. W., *The intertextuality of Zechariah 1–8*. New York: T&T Clark, 2009.

STEINMANN, J., *O livro da Consolação de Israel e os Profetas da volta do Exílio*. São Paulo: Paulinas, 1976.

STRAZICICH, J., *Joel's use of Scripture and Scripture's use of Joel, Appropriation and Resignification in Second Temple Judaism and Early Christianity*. New York: Brill, 2007.

SWEENEY, M. A., *The Twelve Prophets*. vol. 1, Minnesota: The Liturgical Press, 2006.

_____, *News Visions of Isaiah*. Sheffield: Shiffeld Academic Press, 1996.

TSEVAT, M., *A Study of the Language of the Biblical Psalms*. JBL Monograph, vol. 9, Philadelphia, 1938-1939, p. 4-48.

VON RAD, G., *Teologia do Antigo Testamento*. vol.1-2, São Paulo: ASTE, 1974.

WATTS, J. D. W., *The Books of Joel, Obadiah, Jonah, Naum, Habakkuk, and Zephaniah*. London/New York/Melbourne, 1975.

WENDLAND, E., *Prophetic Oracles of Salvation in the Old Testament*. Edinburgh: T&T Clark, 1987.

_____, *Isaiah 40-66*. Philadelphia: Westminster Press, 1987.

WOLF, W., *Joel and Amos, a commentary on the books of the prophets Joel and Amos*. Philadelphia: Hermeneia, Fortress Press, 1977.

8. Apêndices

8.1. Tabela 1 – Listas das relações lexicais e semânticas entre Jl 4,15-17 e o livro de Joel

Jl 1	Jl 2	Jl 3	Jl 4	Jl 4,15-17
				-- v.15 --
---	שָׁמֶשׁ (v.10)	הַשֶּׁמֶשׁ יִהְיֶה לְחֹשֶׁךְ (v.4)		שָׁמֶשׁ
---	יָרַח (v.10)	וְהַיָּרֵחַ לְדָם (v.4)		יָרַח
---	קָדְרוּ (v.10)	---		קָדְרוּ
---	כֹּכְבִּים (v.10)	---		כֹּכְבִּים
אֶסְפוּ (v.14)	אֶסְפוּ (v.10) אֶסְפוּ (v.16)	---		אֶסְפוּ
---	נִגְהָם (v.10)	---		נִגְהָם
				-- v.16 --
----	----	---		מִצִּיּוֹן
---	----	---		יִשְׂאֵג
---	---	וּבִירוּשָׁלַם (v.5)	וִירוּשָׁלַם (v.1) יְרוּשָׁלַם (v.6) וִירוּשָׁלַם (v.20)	יְרוּשָׁלַם
---	יִשְׂרָאֵל (v.27)	---	יִשְׂרָאֵל (v.2)	יִשְׂרָאֵל
---	נָתַן (v.11) תָּתַן (v.17) אָתַן (v.19) נָתַנוּ (v.22) נָתַן (v.23)	וְנָתַתִּי (v. 3)	וַיִּתְּנוּ (v.3)	יָתַן
---	בְּקוֹל (v.5) קוֹלוֹ (v.11)	---		קוֹלוֹ

---	רַעֲשׂוּ (v.10)	---		רַעֲשׂוּ
---	שָׁמַיִם (v.10)	בְּשָׁמַיִם (v.3)		שָׁמַיִם
הָאָרֶץ (v.1) עַל־אֲרָצִי (v.6) הָאָרֶץ (v.14)	הָאָרֶץ (v.1) הָאָרֶץ (v.3) אָרֶץ (v.10) לְאָרְצוֹ (v.18) אֶל־אָרֶץ (v.20)	וּבָאָרֶץ (v.3)	אֲרָצִי (v.2) בְּאֲרָצָם (v.19)	וְאָרֶץ
---	---	---		מַחֲסָה
---	עַם (v.2) בָּעַם (v.5) עַמִּים (v.6) עַם (v.16) בְּעַמִּים \ עַמָּדָה (v.17) עַל־עַמּוֹ (v.18) לְעַמּוֹ (v.19) עַמִּי (v.26) עַמִּי (v.27)	---	עַל־עַמִּי (v.2) וְאֶל־עַמִּי (v.3)	לְעַמּוֹ לְעַמּוֹ
---	---	---		מָעוֹז
---	וּבְנֵי צִיּוֹן (v.23)	---	וּבְנֵי יְהוּדָה וּבְנֵי יְרוּשָׁלַם (v.6) בְּנֵי יְהוּדָה (v.8) בְּנֵי יְהוּדָה (v.19)	לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל
				– v. 17 –
---	יִוְדֵעַ (v.14) וְיִדְעֶתֶם (v. 27)	---		וְיִדְעֶתֶם
---	וְאֲנִי יְהוָה (v.27)	---		אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֵי (v.13) אֱלֹהֵיכֶם (v.13) אֱלֹהֵיכֶם (v.14) אֱלֹהֵינוּ (v.16)	אֱלֹהֵיכֶם (v.13) אֱלֹהֵיכֶם (v.14) אֱלֹהֵיכֶם (v. 23) אֱלֹהֵיכֶם (v.26) אֱלֹהֵיכֶם (v.27)	---		אֱלֹהֵיכֶם
---	---	---	שָׁכֵן (v. 21)	שָׁכֵן
---	בְּצִיּוֹן (v.1) בְּצִיּוֹן (v.15)	---	בְּצִיּוֹן (v.21)	בְּצִיּוֹן
---	בְּהַר קְדֹשִׁי (v.1)	בְּהַר־צִיּוֹן (v.5)	הַהָרִים (v.18)	הַר־קְדֹשִׁי

	עֲלֵה־הָרִים (v.2) הָהָרִים (v.5)			
קִדְשׁ (v.14)	בְּהַר קִדְשִׁי (v.1) קִדְשׁ־צוֹם (v.15) קִדְשׁוֹ קָהֵל (v.16)	---	קִדְשׁוֹ מִלְחָמָה (v.9)	קִדְשׁ
גֹּיִם (v.6)	גֹּיִם (v.17) בְּגֹיִם (v.19)	---	כָּל־הַגֹּיִם (v.2) בְּגֹיִם (v.2) אֶל־גֹּיִם (v.8) בְּגֹיִם (v.9) כָּל־הַגֹּיִם (v.11) הַגֹּיִם (v.12) כָּל־הַגֹּיִם (v.12)	זָרִים (Este termo somente ocorre em 4,17, no entanto utilizamos na comparação o correspondente góim semântico encontrado no livro de Joel)
---	---	---	---	יַעֲבֹרוּ
---	וְלֹא־אָתָּן אֶתְכֶם עוֹד חֲרָפָה בְּגֹיִם (v.19) וְלֹא־יִבְשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם (v.26) וְאִין עוֹד וְלֹא־יִבְשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם (v.27)	---		וְאִין/ וְלֹא (עוֹד)

8.2.

Tabela 2 - Lista das não recorrentes duplicações no livro de Joel²⁵⁴

1	1,2 כל יושבי הארץ + זקנים	1,14 כל יושבי הארץ + זקנים
2	1,4 החסיל, הילק, הארבה, הגזם + אבל	2,25 הגזם, החסיל, הילק, הארבה + אבל
3	1,5 שתי יין	4,3 יין וישתו
4	1,8 חגרת־שק	1,13 בשקים + חגרו
5	1,9 הכהנים משרתי יהוה	2,17 הכהנים משרתי יהוה
6	1,10 אמלל + הוביש	1,12 אמללה + הובישה
7	1,10 יצהר + תירוש + דגן	2,19 יצהר + תירוש + דגן
8	1,12 כל־עצי השדה	1,19 כל־עצי השדה
9	1,14 קדשוצום קראו עצרה	2,15 קדשוצום קראו עצרה
10	1,15 כי קרוב יום יהוה	4,14 כי קרוב יום יהוה
11	1,19 להבה להטה + כי אש אכלה	2,3 תלהט להבה + אכלה אש
12	1,19 כי אש אכלה נאות מדבר	1,20 ואש אכלה נאות המדבר
13	1,20 בהמות שדה	2,22 בהמות שדי
14	1,20 אפיקי מים	4,18 אפיקי + מים
15	2,1 תקעו שופר בציון	2,15 תקעו שופר בציון
16	2,1 בהר קדשי + בציון	4,17 בציון הר־קדשי
17	2,1 ירגזו כל יושבי הארץ	2,10 רגזה ארץ
18	2,1 בא יום־יהוה	3,4 בוא יום יהוה
19	2,2 דור ודור + העולם	4,20 דור ודור + עולם
20	2,3 אחריו + לפניו	2,3 אחריו + לפניו
21	2,3 מדבר שממה	4,19 מדבר שממה
22	2,3 היתה + פליטה	3,5 תהיה פליטה
23	2,7 אנשי מלחמה + גבורים	4,9 אנשי המלחמה + הגבורים
24	2,7 חומה + ירצון	2,9 בחומה ירצון
25	2,7 כאנשי מלחמה יעלו	4,9 אנשי המלחמה + יעלו
26	2,10 רעשו שמים	4,16 רעשו שמים
27	2,10 שמש וירח קדרו וכוכבים אספו נגהם	4,15 שמש וירח קדרו וכוכבים אספו נגהם
28	2,11 ויהוה נתן קולו	4,16 יתן קולו + ויהוה

²⁵⁴ Esta tabela foi originalmente publicada como um apêndice do artigo de David Marcus intitulado “Nonrecurring Doublets in the Book of Joel” (cf. CBQ 56, 1994, p. 66-67), onde é apresentada com o texto hebraico transliterado.

29	כִּי־גָדוֹל יוֹם־יְהוָה וְנוֹרָא 2,11	יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא 3,4
30	בְּכָל־לִבְבְּכֶם + שְׁבוּ 2,12	וְשׁוּבוּ + קִרְעוּ לִבְבְּכֶם 2,13
31	נַחֲלֹתָךְ + עִמָּךְ 2,17	עַמִּי וְנַחֲלָתִי 4,2
32	גוֹיִם + חֲרָפָה + תִּתֶּן 2,17	גוֹיִם + חֲרָפָה + אֶתֶּן 2,19
33	אַרְחִיק מֵעֲלֵיכֶם 2,20	רְחִיקֶם מֵעַל 4,6
34	כִּי הַגְדִּיל לַעֲשׂוֹת 2,20	כִּי־הַגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת 2,21
35	אֶל־תִּירָאִי 2,21	אֶל־תִּירָאוּ 2,22
36	הַשִּׁיקוּ הַיְקָבִים + מָלְאוּ 2,24	הַשִּׁיקוּ הַיְקָבִים + מָלְאָה 4,13
37	וְלֹא־יִבְשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם 2,26	וְלֹא־יִבְשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם 2,27
38	אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם + וַיִּדְעֻתֶם 2,27	אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם + וַיִּדְעֻתֶם 4,17
39	אֲשַׁפּוֹךְ אֶת־רוּחִי 3,1	אֲשַׁפּוֹךְ אֶת־רוּחִי 3,2
40	בְּנִיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם 3,1	בְּנוֹתֵיכֶם + בְּנֵיכֶם 4,8
41	בְּיָמִים הָהֵמָּה 3,2	בְּיָמִים הָהֵמָּה 4,1
42	בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ 3,3	שָׁמַיִם וָאָרֶץ 4,16
43	עִמָּךְ יְהוֹשִׁפֹּט 4,2	עִמָּךְ יְהוֹשִׁפֹּט 4,12
44	בְּרֹאשְׁכֶם + אָשִׁיב גְּמֻלָּכֶם 4,4	בְּרֹאשְׁכֶם + הַשְׁבֹּתִי גְמֻלָּכֶם 4,7
45	כָּל־הַגּוֹיִם מִסָּבִיב 4,11	כָּל־הַגּוֹיִם מִסָּבִיב 4,12
46	עִמָּךְ הַחֲרוּץ 4,14	עִמָּךְ הַחֲרוּץ 4,14
47	שָׁכֵן בְּצִיּוֹן 4,17	שָׁכֵן בְּצִיּוֹן 4,21

8.3.

Termos, verbos e expressões correspondentes entre Amós, Abdias, Miquéias, Sofonias, Zacarias e Jl 4,15-17

a) Jl 4,15-17 e Amós

Jl 4,15	וְכֹכְבִּים	כֹּכַב	Am 5,26
Jl 4,16	מִצִּיּוֹן	מִצִּיּוֹן	Am 1,2; 6,1
	יִשְׂאָג	יִשְׂאָג	
	וּמִירוּשָׁלַם	וּמִירוּשָׁלַם	
	יִתֵּן	יִתֵּן	
	קוֹלוֹ	קוֹלוֹ	
Jl 4,16	בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	Am 2,11; 3,1.12; 4,5; 9,7
Jl 4,16	וַיִּדְעֻתָם	יִדְעָתִי וְלֹא־יִדְעוּ כִּי יִדְעָתִי יִוְדְעִי נְהִי	Am 3,2.10; 5,12.16
Jl 4,17	הֶרֶקֶדְשִׁי	אֶת־שֵׁם קֶדְשִׁי	Am 2,7
Jl 4,17	יְרוּשָׁלַם	וּמִירוּשָׁלַם יְרוּשָׁלַם	Am 1,2; 2,5

b) Jl 4,15-17 e Abdias

Jl 4,15	וְכֹכְבִּים	כֹּכְבִּים	Ab 1,4
Jl 4,16	צִיּוֹן	הַר צִיּוֹן	Ab 1,17.21
Jl 4,16.17	יְרוּשָׁלַם	יְרוּשָׁלַם	Ab 1,11.20
Jl 4,16	יִתֵּן	נָתַתִּיךָ	Ab 1,2
Jl 4,16	עֲמוֹ	עַמִּי	Ab 1,13
Jl 4,16	לְבָנִי יִשְׂרָאֵל	לְבָנִי־יְהוּדָה לְבָנִי יִשְׂרָאֵל	Ab 1,12.20
Jl 4,17	כִּי	כִּי	Ab 1,15.16.18
Jl 4,17	שָׁכַן	שָׁכְנִי	Ab 1,3

Jl 4,17	הֶרֶקֶדְשִׁי	הֶרֶקֶדְשִׁי הַר עֵשׂוֹ	Ab 1,16.19.21
Jl 4,17	וְהִיְתָה יְרוּשָׁלַם קֹדֶשׁ	וְהִיְתָה קֹדֶשׁ	Ab 1,17
Jl 4,17	וְזָרִים	זָרִים	Ab 1,11

c) Jl 4,15-17 e Miquéias

Jl 4,15-17		Miquéias	
Jl 1,15	שִׁמְשׁ	הַשִּׁמְשׁ	Mq 3,6
Jl 1,15	קָדְרוּ	וְקָדַר	Mq 3,6
Jl 1,15	אֶסְפוּ	אֶסְפוּ אֶסְפוּ נֶאֱסָפוּ בְּאֶסְפִּי־קוֹיִן	Mq 2,12 ² ; 4,6.11; 7,1
Jl 4,16.17	צִיּוֹן	בְּת־צִיּוֹן צִיּוֹן בְּהַר צִיּוֹן	Mq 1,13; 4,8.10.13; 3,10.12; 4,2.11; 4,7
Jl 4,16.17	יְרוּשָׁלַם	יְרוּשָׁלַם	Mq 1,1.5.9.12; 3,10.12; 4,2.8
Jl 4,16	יְתֵן	תִּתְּנִי לֹא־יִתֵּן יְתֵנָם הָאֶתֶן אֶתֶן תִּתִּי תִּתֵּן	Mq 1,14; 3,5; 5,2; 6,7.14.16; 7,20
Jl 4,16	קוֹלוֹ	קוֹלְדָּה קוֹל	Mq 6,1.9
Jl 4,16	וְאֶרֶץ	אֶרֶץ אֶרֶץ כָּל־הָאֶרֶץ עַד־אֶפְסֵי־אֶרֶץ אֶת־אֶרֶץ בְּאֶרְצֵנוּ אֶרְצְךָ	Mq 1,2.3; 4,13; 5,3.4.5 ² .10; 6,2.4; 7,2.13.15.17

		מֵאֲרָץ מִן־הָאָרֶץ הָאָרֶץ	
Jl 4,16	לְעֵמּוֹ	עַמִּים כָּל־הָעַמִּים עַמִּי עַמּוֹ עַמּוֹד	Mq 1,2; 4,1.13; 5,6.7; 4,5; 1,9; 2,4.8; 3,3.5; 6,3.5.16; 6,2; 7,14
Jl 4,16	בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְבְנֵי אָדָם בְּנֵי תַעֲנוּגִיד בְּנֵי שְׁנָה	Mq 5,2; 5,6; 1,6; 6,6
Jl 4,17	וַיִּדְעֻתָם	לְדַעַת יָדְעוּ דַּעַת	Mq 3,1; 4,12; 6,5
Jl 4,17	שָׁכֵן	וְשָׁכְנָה שָׁכְנִי	Mq 4,10; 7,14
Jl 4,17	הָרַ	וְהָרַ הַבַּיִת הָרַ בֵּית־יְהוָה אֶל־הָר־יְהוָה בְּהָרַ צִיּוֹן	Mq 3,12; 4,1 ² .2.7
Jl 4,17	קִדְשִׁי	מִהִכָּל קִדְשׁוֹ וְקִדְשׁוֹ	Mq 1,2; 3,5
Jl 4,17	לֹא־יַעֲבְרוּ	עֹבְרִי מַעֲבָרִים וַיַּעֲבְרוּ וַיַּעֲבֹר עֹבֵר וְעֹבֵר	Mq 1,11; 2,8.13 ² ; 5,7; 7,18

d) Jl 4,15-17 e Sofonias

Jl 4,15-17		Sofonias	
Jl 4,15	אָספּו	אָסף אָסף לָאָסף אָספּתִי	Sf 1,2; 3,8.18
Jl 4,16.17	מַצִּיּוֹן	בֵּת־צִיּוֹן צִיּוֹן	Sf 3,14.16
Jl 4,16	יִשְׂאָג	שְׂאֲגִים	Sf 3,3
Jl 4,16.17	יְרוּשָׁלַם	יְרוּשָׁלַם בֵּת יְרוּשָׁלַם	Sf 1,4.12; 3,14.16
Jl 4,16	יִתָּן	יִתָּן אֲתָן	Sf 3,5.20
Jl 4,16	קוֹלוֹ	קוֹל בְּקוֹל	Sf 1,10.14; 2,14; 3,2
Jl 4,16	שְׂמִים	הַשְּׂמִים	Sf 1,3.5
Jl 4,16	וְאָרֶץ	כָּל־הָאָרֶץ הָאָרֶץ אָרֶץ אֱלֹהֵי הָאָרֶץ עַמֵּי הָאָרֶץ	Sf 1,18; 3,8.19; 2,3.11; 2,5; 2,11; 3,20
Jl 4,16	לְעַמּוֹ	עַם עַמִּי עַמִּים עַמֵּי הָאָרֶץ	Sf 1,11; 2,8.9.10; 3,9.12.20
Jl 4,17	וַיִּדְעָתָם	וְלֹא־יִוָּדַעַ	Sf 3,5
Jl 4,17	אָנִי	חִי־אָנִי אָנִי	Sf 2,9.15
Jl 4,17	הִרְקִדְשִׁי	הִרְקִדְשִׁי	Sf 3,11
Jl 4,17	לֹא־יַעֲבֹרוּ	עָבַר עוֹבֵר	Sf 2,2.15; 3,6

e) Jl 4,15-17 e Zacarias

Jl 4,15-17		Zacarias	
Jl 4,15	שָׁמֶשׁ	הַשָּׁמֶשׁ	Zc 8,7
Jl 4,15	וַיֵּרֶחַ	בַּיָּרֵחַ	Zc 11,8
Jl 4,15	אֶסְפוּ	וְנִאֲסָפוּ וְאִסְפֹּתִי וְאֶסַּף	Zc 12,3; 14,2.14
Jl 4,16	מִצִּיּוֹן	וּלְצִיּוֹן אֶת־צִיּוֹן צִיּוֹן בֵּת־צִיּוֹן אֶל־צִיּוֹן בְּגִיד צִיּוֹן	Zc 1,14.17; 2,11.14; 82.3; 9,9.13
Jl 4,16.17	יְרוּשָׁלַם	יְרוּשָׁלַם	Zc 1,12.14.16 ² .17; 2,2.6.8.16; 3,2; 7,7; 8,3 ² .4.8.15.22; 9,9.10; 12,2 ² .3.5.6 ² .7.8.9.1 0.11; 13,1; 14,2.4.8.10.11.12.1 4.16.17.21
Jl 4,16	יָתֵן	וְנָתַתִּי נָתַתִּי וַיִּתְּנוּ תָּתֵן יִתְּנוּ יָתֵן	Zc 3,7.9; 7,11; 8,12 ³ ; 10,1
Jl 4,16	קוֹלֹ	בְּקוֹל קוֹל	Zc 6,15; 11,3 ²
Jl 4,16	וְרַעְשׁוּ	הָרַעַשׁ	Zc 14,5
Jl 4,16	שָׁמַיִם	שָׁמַיִם הַשָּׁמַיִם וְהַשָּׁמַיִם	Zc 2,10; 5,9; 6,5; 8,12; 12,1
Jl 4,16	וְאֶרֶץ	בְּאֶרֶץ אֶל־אֶרֶץ מֵאֶרֶץ הָאֶרֶץ	Zc 1,10.11; 2,4.10; 3,9; 4,10.14; 5,3.6.9.11; 6,6.7.8; 7,5.14; 8,7.12; 9,1.10; 10,10;

Jl 4,16		כָּל־הָאָרֶץ בֵּין הָאָרֶץ וּבֵין הַשָּׁמַיִם	11,6.16; 12,1.3.12; 13,2.8; 14,9.10.17
Jl 4,16	לְעַמּוֹ	לָעָם אֶל־כָּל־עַם הָאָרֶץ הָעַם אֶת־עַמִּי עַמִּים עַמּוֹ בְּעַמִּים אֶת־כָּל־הָעַמִּים הָעַמִּים	Zc 2,15; 7,5; 8,6.7.8.11.12.20.22 ; 9,16; 10,9; 11,10; 12,2.3.4.6; 13,9; 14,2.12
Jl 4,16	לְבַנֵּי יִשְׂרָאֵל	אֶת־יְהוּדָה אֶת־יִשְׂרָאֵל בֵּית יְהוּדָה וּבֵית יִשְׂרָאֵל שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל בֵּין יְהוּדָה וּבֵין יִשְׂרָאֵל עַל־יִשְׂרָאֵל	Zc 2,2; 8,13; 9,1; 11,14; 12,1
Jl 4,17	וַיִּדְעֻתָם	וַיִּדְעֻתָם וַיִּדְעֻתָּ יִדְעֻתָּ וַיִּדְעֻתָּ יִדְעֻתָּ וַיִּדְעֻתָם לֹא־יִדְעוּם וַיִּדְעוּ יִדְעֻתָּ	Zc 2,13.15; 4,5.9.13; 6,15; 7,14; 11,11; 14,7
Jl 4,17	כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם	Zc 10,6
Jl 4,17	שָׁכֵן	וְשֹׁכְנֹתִי וְשֹׁכְנֵנוּ	Zc 2,14.15; 8,3.8
Jl 4,17	הַר־קֹדֶשׁ	הַר הַקֹּדֶשׁ וּבִיהוּדָה קֹדֶשׁ לַיהוָה	Zc 8,3; 14,21